

GEKTOR BERLIOZNING MUSIQIY TANQIDIY QARASHLARI

Arabboyev Firdavs Sherali o'g'li

Andijon Davlat Universiteti

Sport va San'at fakulteti, Cholg'u ijrochiligi yo'nalishi I-kurs talabasi.

Elektron pochta: arabboyev.firdavs2006@mail.ru

Annotatsiya : Ushbu maqolada Gektor Berliozning musiqiy tanqidiy qarashlari, uning asarlari orqali namoyon bo'lgan ijodiy yondashuvlari va musiqiy uslublari tahlil qilinadi. Shuningdek, Berliozning musiqiy tanqidchiligi va o'z davriga ta'siri haqida batafsil ma'lumot beriladi.

Kalit so'zlar : Gektor Berlioz, musiqiy tanqid, simfonik musiqa, romantizm, musiqa nazariyasi, orkestr, musiqiy uslub.

Аннотация: В данной статье рассматриваются музыкально-критические взгляды Гектора Берлиоза, его творческий подход, выраженный в произведениях, и музыкальные стили. Также анализируется его вклад в музыкальную критику и влияние на современников.

Гектор Берлиоз был одним из выдающихся композиторов эпохи романтизма, его критические взгляды на музыку отличались новаторством и глубиной анализа. В статье также рассматривается его влияние на развитие музыкальной критики в XIX веке.

Ключевые слова: Гектор Берлиоз, музыкальная критика, симфоническая музыка, романтизм, музыкальная теория, оркестр, музыкальный стиль.

Abstract: This article examines Hector Berlioz's musical critical views, his creative approach expressed through his works, and his musical styles. Additionally, it provides an analysis of Berlioz's contribution to musical criticism and his influence on his contemporaries.

Hector Berlioz was one of the prominent composers of the Romantic era, whose critical views on music were marked by innovation and depth of analysis. This article also explores his impact on the development of musical criticism in the 19th century.

Keywords: *Hector Berlioz, musical criticism, symphonic music, romanticism, music theory, orchestra, musical style.*

Gektor Berlioz XIX asrning yorqin romantik kompozitorlaridan biri bo'lib, musiqiy tanqid va ijodiy yondashuvlarida o'ziga xos uslubi bilan ajralib turadi. Uning asarlari nafaqat Fransiyada, balki butun Yevropada katta qiziqish bilan qarshilangan. Ushbu maqolada Berliozning musiqiy qarashlari va tanqidiy yondashuvlari tahlil qilinadi.

Gektor Berliozning musiqiy qarashlari. Gektor Berliozning musiqiy qarashlari uning ijodiy merosida yaqqol namoyon bo'ladi. U o'zining mashhur "Fantastik simfoniya" asarida orkestrning keng imkoniyatlarini ochib berdi. Berlioz orkestrlash borasida yangi tamoyillar ishlab chiqdi va musiqa tuzilishiga o'zgacha yondashdi. U simfonik asarlarning hajmi va ko'lami bo'yicha o'z zamondoshlaridan ajralib turardi. Berlioz orkestrlashtirishda katta kuch va ifoda vositalarini qo'llash orqali musiqani keng qamrovli va kuchli ta'sirchanlik bilan ifoda eta oldi.

Berlioz va musiqiy tanqid. Berlioz nafaqat kompozitor, balki faol musiqiy tanqidchi ham bo'lgan. U "Le Journal des Débats" gazetasida doimiy musiqiy maqolalar yozib, o'z davrining musiqiy oqimlari va ijrochilik san'ati haqida tanqidiy fikrlarini bildirgan. Uning maqolalari o'sha davr musiqiy hayotiga katta ta'sir ko'rsatgan va Berliozni taniqli musiqiy tanqidchi sifatida mashhur qilgan. U tanqidlarida musiqaning texnikasi, ijro mahorati va orkestrlashdagi yondashuvlar haqida chuqur fikrlar bildirgan.

Berliozning zamoniga ta'siri. Gektor Berliozning musiqiy qarashlari va orkestrlash san'ati XIX asr musiqiy oqimlariga katta ta'sir ko'rsatdi. Uning yangicha yondashuvi romantizm davrining musiqiy tili shakllanishiga zamin yaratdi. Berlioz o'zining ijodiy merosi bilan nafaqat o'z davrini, balki undan keyingi davr kompozitorlarini ham ilhomlantirgan. Uning ijodi keyingi avlod kompozitorlariga, xususan, Rixard Vagner, Gustav Mahler va Pyotr Chaykovskiy kabi buyuk san'atkorlarga kuchli ta'sir ko'rsatgan.

Gazeta va jurnallardagi faoliyati. Berlioz "Journal des débats", "Gazette musicale" kabi nufuzli nashrlarda uzoq yillar davomida yozib kelgan. U kontsertlar,

opera spektakllari va bastakorlar haqidagi sharhlarida o'zining kuchli musiqiy didi, obrazli tili va ba'zida satirik yondashuvi bilan ajralib turgan. Uning tanqidlarida ijtimoiy va madaniy kontekst ham muhim rol o'ynagan — musiqa nafaqat san'at, balki jamiyatga ta'sir ko'rsatuvchi vosita sifatida talqin qilingan.

Berliozning uslubi va yozish tili. U o'z maqolalarini hajviy, kinoyali va adabiy jihatdan boy tilda yozgan. Shu bilan u musiqiy tanqidni quruq texnik tahlildan chiqarib, uni badiiy va jurnalistik shaklda ifodalagan. Tanqidni o'qish oson va zavqli qilishga harakat qilgan. Bu uslub musiqaga nisbatan ommaviy qiziqishni oshirishga xizmat qilgan.

O'z asarlariga munosabat. Berlioz tanqidchi sifatida o'zining asarlarini ham baholagan. Bu kamyob holat bo'lib, u o'z ishiga tanqidiy ko'z bilan qaray olganini ko'rsatadi. Masalan, "Fantastik simfoniya" (Symphonie fantastique) asarining musiqiy ifoda va tuzilishidagi yangiliklar haqida yozgan va uni tushunmagan tanqidchilarga qarshi fikr bildirgan.

Tanqidchilik orqali musiqa targ'iboti. Berlioz musiqani tushunishga va sevishga chaqirgan. U tanqidni faqat kamchilikni ko'rsatish emas, balki ma'rifat tarqatish vositasi deb bilgan. U zamonaviy bastakorlar va yangi janrlar tarafdori bo'lib, konservativ akademik muhitga qarshi turgan.

Berliozning tanqidchilikdagi merosi. Uning tanqidiy maqolalari keyinchalik kitob holida jamlangan, masalan: "A travers chants" (1862) — unda u o'zining musiqa haqidagi qarashlari, baholari, va esdaliklarini to'plagan. U bugungi kunda musiqiy jurnalistika va tanqidchilikning rivojlanishiga katta hissa qo'shgan shaxs sifatida e'tirof etiladi.

Mazkur maqolada Gektor Berliozning musiqiy tanqidiy qarashlari, ijodiy uslubi va zamonasiga ko'rsatgan ta'siri tahlil qilindi. Uning orkestrlashdagi innovatsion yondashuvi va musiqiy tanqidchilikdagi faoliyati XIX asr musiqiy merosiga ulkan hissa qo'shgan. Berliozning yangicha musiqiy qarashlari, romantizm davridagi o'ziga xosligi va musiqiy nazariyaga qo'shgan hissasi musiqa tarixida chuqur iz qoldirdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Hector Berlioz. "Memoirs of Hector Berlioz".
2. Cairns, David. "Berlioz: Servitude and Greatness".
3. Macdonald, Hugh. "Berlioz Orchestration Treatise".
4. Rushton, Julian. "The Music of Berlioz".
5. Berlioz, Hector. "The Art of Music and Other Essays".
6. Taruskin, Richard. "Music in the Nineteenth Century".